

Rekomendacja Rec (2002)10 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie mediacji w sprawach cywilnych z 18 września 2002 r.¹

Komitet Ministrów na podstawie art. 15 b Statutu Rady Europy,

Dostrzegając z uznaniem rozwój alternatywnych wobec decyzji sądowych sposobów rozwiązywania konfliktów i zgadzając się w kwestii konieczności wypracowania zasad dotyczących gwarancji w przypadku stosowania tych sposobów;

Podkreślając potrzebę czynienia stałych wysiłków na rzecz podnoszenia poziomu metod rozwiązywania sporów z uwzględnieniem społecznego kontekstu każdej jurysdykcji;

Świadomy korzyści wprowadzenia szczególnych zasad w odniesieniu do mediacji, procesu, w którym „mediator” pomaga stronom wynegocjować sporne kwestie i osiągnąć ich własną ugodę;

Uznając korzyści mediacji w sprawach cywilnych w odpowiednich przypadkach;

Świadomy potrzeby zorganizowania mediacji w innych gałęziach prawa;

Mając na uwadze Rekomendację Nr R (98) 1 w sprawie mediacji rodzinnej, Rekomendację Nr R (99) 19 w sprawie mediacji w sprawach karnych i Rekomendację Rec (2001) 9 w sprawie alternatyw do sporów sądowych między organami administracji z osobami prywatnymi, jak również wyniki innych przedsięwzięć i badań Rady Europy oraz wprowadzonych na szczeblach krajowych;

Biorąc szczególnie pod uwagę Rezolucję Nr 1 „Wymierzanie sprawiedliwości w XXI. w.” przyjętą przez europejskich ministrów sprawiedliwości na ich 23. Konferencji w Londynie w dniach 8,9 czerwca 2000 r. oraz w szczególności zaproszenie wystosowane przez europejskich ministrów sprawiedliwości do Komitetu Ministrów Rady Europy, aby opracować, we współpracy zwłaszcza z Unią Europejską, program pracy mający na celu zachęcanie do korzystania, gdzie jest to właściwe, spoza sądowych procedur rozwiązywania sporów;

Świadomy znaczącej roli sądów w promowaniu mediacji;

Odnotowując, że choć mediacja może pomóc w zmniejszeniu liczby konfliktów i przeciążenia sądów, nie może ona być substytutem sprawnego, sprawiedliwego i łatwo dostępnego systemu sądowego,

A. rekomenduje rządów państw członkowskich:

1. ułatwianie mediacji w sprawach cywilnych gdziekolwiek jest to odpowiednie;

¹ Tłumaczenie prof. dr hab. Ewy Bieńkowskiej, tekst niepublikowany w oficjalnym przekładzie na język polski

2. przyjęcie lub wzmocnienie stosownie do przypadku wszystkich środków, które uznają one za konieczne, z uwzględnieniem ciągłego wdrażania „Wiodących Zasad dotyczących mediacji w sprawach cywilnych” zamieszczonych poniżej.

Wiodące Zasady dotyczące mediacji w sprawach cywilnych

I. Definicja mediacji

Dla celów niniejszej rekomendacji „mediacja” odnosi się do procesu rozwiązywania sporów, w trakcie którego strony negocjują, przy pomocy jednego lub kilku mediatorów, sporne kwestie w celu osiągnięcia ugody.

II. Zakres stosowania

Rekomendacja odnosi się do spraw cywilnych. Dla celów niniejszej Rekomendacji pojęcie „sprawy cywilne” dotyczy spraw obejmujący prawa i zobowiązania cywilne, z uwzględnieniem spraw handlowych, konsumenckich i ze stosunków pracy, ale z wyłączeniem spraw administracyjnych lub karnych. Rekomendacja niniejsza nie pozostaje w sprzeczności z postanowieniami rekomendacji Nr R (98) 1 w sprawie mediacji rodzinnej.

III. Organizacja mediacji

Państwa mają swobodę w zakresie zorganizowania i jak najlepszego włączenia mediacji w sprawach cywilnych, czy to przez sektor publiczny, czy prywatny.

Mediacja może mieć miejsce zarówno w ramach, jak i poza procedurą sądową. Nawet jeśli strony korzystają z mediacji, dostępny powinien być sąd jako organ zapewniający podstawowe gwarancje ochrony praw stron.

Organizując mediację, państwa powinny utrzymać równowagę między potrzebą wprowadzenia mediacji i jej skutków, a promowaniem szybkiej i łatwo dostępnej procedury mediacyjnej.

Mediacja może być wykorzystana szczególnie wówczas, gdy same procedury sądowe nie są odpowiednie dla stron, zwłaszcza z powodu kosztów, i formalnego charakteru, albo też gdy istnieje potrzeba utrzymania dialogu lub kontaktu między stronami.

Państwa powinny rozważyć możliwość stworzenia i prowadzenia mediacji całkowicie lub częściowo swobodnej albo wprowadzenia podstawy prawnej dla mediacji, zwłaszcza wtedy, gdy interesy jednej ze stron wymagają szczególnej ochrony.

Jeżeli mediacja pociąga za sobą koszty, powinny one być uzasadnione i proporcjonalne do wagi przedmiotu sporu oraz pracy włożonej przez mediatora.

IV. Proces mediacyjny

Państwa powinny rozważyć zakres, jeśli w ogóle, do jakiego zgoda na przekazanie sporu do mediacji może ograniczać prawa stron do działania.

Mediacja powinna przebiegać niezależnie i bezstronnie oraz powinna gwarantować, że w trakcie procesu mediacyjnego przestrzegana jest zasada równości stron. Mediator nie ma prawa narzucać stronom rozwiązania.

Informacja o przebiegu mediacji jest poufna i w związku z tym nie może być wykorzystywana, jeśli strony nie wyraża na to zgody lub nie dopuszcza tego prawa krajowe.

Proces mediacyjny powinien zapewniać, aby strony miały dość czasu na rozważenie kwestii spornych i każdego możliwego sposobu rozwiązania sporu.

V. Szkolenie i odpowiedzialność mediatorów

Państwa powinny rozważyć środki służące promowaniu przyjęcia standardów doboru, odpowiedzialności, szkolenia i kwalifikacji mediatorów, z uwzględnieniem mediatorów zajmujących się sprawami międzynarodowymi.

VI. Ugody osiągnięte w wyniku mediacji

W celu określenia przedmiotu, zakresu i efektów ugody na końcu każdego postępowania mediacyjnego powinien zostać sporządzony pisemny dokument, a stronom należy dać czas na zastanowienie się nad tym, co uzgodniły, po sporządzeniu dokumentu, a przed jego podpisaniem.

Mediatorzy powinni informować strony o efekcie osiągniętej ugody i drogach, które należy podjąć, jeśli jedna lub obie strony chcą ugodę wprowadzić w życie. Ugody takie nie powinny być sprzeczne z porządkiem publicznym.

VII. Informacja o mediacji

Państwa powinny dostarczyć społeczeństwu i osobom pozostającym w sporze cywilnym ogólnej informacji o mediacji.

Państwa powinny gromadzić i upowszechniać szczegółowe informacje o mediacji w sprawach cywilnych, uwzględniając *inter alia* koszty i skuteczność mediacji.

Powinny zostać podjęte kroki w celu stworzenia, stosownie do krajowego prawa i praktyki, regionalnych i/lub lokalnych centrów, których ludzie mogą uzyskać bezstronną poradę i informację o mediacji, łącznie z poradą i informacją telefoniczną, korespondencyjną lub e-mailową.

Państwa powinny dostarczyć informacje o mediacji w sprawach cywilnych profesjonalistom funkcjonującym w wymiarze sprawiedliwości.

VIII. Aspekty międzynarodowe

Państwa powinny zachęcać do tworzenia mechanizmów promujących wykorzystanie mediacji dla rozwiązywania sporów z elementami międzynarodowymi.

Państwa powinny promować współpracę między istniejącymi służbami zajmującymi się mediacją w sprawach cywilnych z punktu widzenia ułatwiania wykorzystania mediacji międzynarodowej.

Poleca Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy przekazanie niniejszej Rekomendacji kompetentnym władzom Unii Europejskiej mając na względzie:

promowanie współpracy między radą Europy i Unią Europejską w odniesieniu do każdego uzupełnienia niniejszej Rekomendacji, a w szczególności upowszechnienie informacji o prawie i procedurach dotyczących kwestii wskazanych w niniejszej Rekomendacji w poszczególnych państwach za pośrednictwem internetu;

oraz zachęcenie Unii Europejskiej, aby przygotowując zasady na szczeblu społeczeństwa europejskiego formułowała postanowienia mające na celu wdrożenie lub wzmocnienie zaleceń niniejszej Rekomendacji albo ułatwienie stosowania określonych w niej zasad.